

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра теорії культури і філософії науки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан філософського факультету

Іван КАРПЕНКО

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КУЛЬТУРНА АНТРОПОЛОГІЯ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ **перший (бакалавр)** _____

галузь знань _____ 03 Гуманітарні науки _____
(шифр і назва)

спеціальність _____ 034 Культурологія _____
(шифр і назва)

освітньо-професійна програма _Культурологія, Візуальне мистецтво та менеджмент культурних проєктів
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ за вибором _____
(обов'язкова / за вибором)

факультет _____ філософський _____

2024 / 2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою філософського факультету

“21” червня 2024 року, протокол № 11

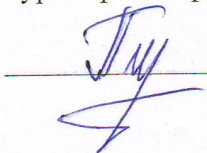
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: канд. філософ. наук, доцент кафедри теорії культури і філософії науки Зіборова Д.А.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії культури і філософії науки філософського факультету

Протокол від “ 17 ” червня 2024 року № 11

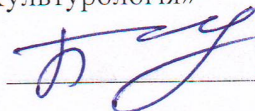
Завідувач кафедри теорії культури і філософії науки

(підпис)

Дмитрій ПЕТРЕНКО

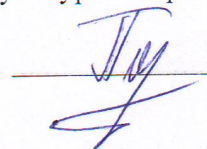
Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Культурологія»

Гарант освітньо-професійної програми «Культурологія»

Ігор БІЛЕЦЬКИЙ

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Візуальне мистецтво і менеджмент культурних проєктів»

Гарант освітньо-професійної програми
«Візуальне мистецтво і менеджмент культурних проєктів»

Дмитрій ПЕТРЕНКО

Програму погоджено методичною комісією філософського факультету

Протокол від “ 21 ” червня 2024 року № 11

Голова методичної комісії філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «**Культурна Антропологія**» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки

бакалавр

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

галузь знань **0201 – Культура**
спеціальність 034 –**Культурологія**
Опис навчальної дисципліни

1.1. *Метою викладання навчальної дисципліни є формування у студентів цілісного бачення культурних процесів та явищ шляхом опанування теоретичних та методологічних підходів сформованих в культурній (соціальній) антропології.*

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: - активізація пізнавальної діяльності студентів у процесі визначення антропологічних аспектів проблем культури, - формування навичок порівняльного аналізу різних підходів до культурних феноменів, - стимулювання аналітичного підходу до сприйняття наукових концепцій, представлених у працях представників культурної антропології.

1.3 Кількість кредитів – 4.

1.4 Загальна кількість годин – 120г.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна / за вибором За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-й
Семестр	
7-й	-й
Лекції	
24 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Лабораторні заняття	
0 - год.	год.
Самостійна робота	
72- год.	год.

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

- знання про культурну та соціокультурну антропологію;
- спроможність до культурологічного дослідження, опису та класифікації артефактів,
- спроможність до систематизації та класифікації знань з теорії та історії культури, написання культурологічних текстів;
- здатність використовувати знання, уміння і практичні навички в галузі культурології, теорії та філософії культури, історії культури, етики, естетики, культурної антропології та суміжних гуманітарних галузей знання при проведенні культурологічних досліджень;
- здатність використовувати професійно-профільні знання й практичні навички для вирішення практичних завдань в галузі теорії та історії культури

1. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1 Теоретичні основи культурної антропології

Тема 1.Формування теоретичних основ культурної антропології.

Культурна антропологія як наука: об'єкт та предмет дослідження, основні проблеми. Філософська, релігійна, соціальна, культурна антропологія: співвідношення дисциплін. Знання про людину в стародавні часи. Стереотипи сприйняття людини у часи середньовіччя. Деміфологізація уявлень про склад людства та якості людини у Добу Великих географічних відкриттів. Ш. Монтеск'є про закономірний характер розвитку суспільства та культури. Концепції «доброго дикуна» и «золотого віку» в порівняльному дослідженні культур Д. Дідро и Ж.Ж. Руссо. Усвідомлення культури народів та цивілізацій І. Г. Гердером та В. Гумбольдтом. Образ людини у літературі романтизму. Антропологічна проблематика в європейській науці ХІХ ст. О. Конт та формування французької антропологічної школи. Ідейні підвалини формування соціокультурної антропології у Британії та США, соціальної антропології Франції, етнології Німеччині, етнографії Росії. Інституціональне оформлення антропології та етнології у ХІХ ст.

Тема 2. Теорія еволюціонізму та еволюціоністські концепції в антропологічних дослідженнях. Виникнення теорії еволюціонізму та її вплив на науки про людину. Ідея єдності людства у його розвитку, однолінійність розвитку від простого до складного. Еволюційна класифікація культур людства А. Фергюсона. Еволюційні ідеї у викладах Ч.Дарвіна та Г. Спенсера. Культурологічна проблематика у роботах Е. Тайлора. Наукові погляди Д. Фрезера. А. Бастіан – основоположник німецької етнології. Л. Морган та його наукова школа. Еволюціонізм та марксизм. Еволюційні ідеї у вітчизняній етнології кінця ХІХ – початку ХХ ст.: М. М. Ковалівський, Л. Я. Штернберг, Д. Анучін, М.Міклухо-Маклай, А.П.Богданов. Еволюціонізм у кон-ексті сучасних уявлень про людину. Культурологія Л. Уайта. Концепція універсальної еволюції Л.Уайта - Г.Чайлда. Багатолінійний еволюціонізм Дж. Стюарда. Концепція специфічної еволюції М. Салінга-Е.Сервіса. Еволюціоністські схеми П. Радіна. Сучасна екологічна антропологія. Методологічні основи та напрями сучасного культурно-антропологічного неоеволюціонізму. Ідея культури в сучасних еволюціоністських концепціях. (Е. Сервіс, Д. Каплан, Р. Карнейро, М. Хармс, Р. Нэрол) М. Салінз про навколишнє середовище як про приро-дно-культурне явище (екологічна антропологія). «Культурний матеріалізм» М. Харріса.

Тема 3. Біологічний напрям у дослідженні культур Расово-антропологічний та соціобіологічний підходи у дослідженні культур. Расово-антропологічний напрям (О. Амон, Л. Вольтман, Х.Чемберлен, В.Де Ляпуж). А. Гобіно та його праця «праця про

нерівність людських рас». дослідження розумових здібностей людей у порівнянні з антропологічними характеристиками тіла. Фізична антропологія як окремий напрям досліджень. Ідея варіабельності культур у залежності від розмаїття фізичних ознак людини. Зв'язок расово-антропологічного напрямку з теорією Кречмера (про залежність психічних типів людей від їх фізичної будови). Ідея про «відсталі» та «цивілізовані» народи. Зв'язок расово-антропологічної школи з еволюціонізмом, концепцією «первісного» мислення Л. Леві-Брюля, тестами по вимірюванню рівня інтелекту та здатності до абстрактного мислення. Соціобіологічне дослідження культур. Співвідносність концепцій Мальтуса й Дарвіна. Співробітництво як чинник еволюції Сучасний етап розвитку соціобіології. Етологічний підхід до проблем культурної комунікації К.Лоренц.

Тема 4. Дифузіонізм в антропологічних науках. Дифузіонізм як теорія контактів та запозичень. Дослідження культур в просторово-часовій визначеності. Антропогеографічні дослідження Ф. Ратцеля. Культурно-морфологічна теорія Л. Фобеніуса. Теорія «культурних кругів» Ф.Гребнера. Інтерпретація ідей дифузіонізму В.Шмідтом та В.Копперсом, формування віденської культурно-історичної школи. Гіпердифузіонізм Г.Еліота-Сміта та У. Пері. Дж. Дифузіоністські ідеї У.Ріверса. Принципи дифузіонізму в мовознавстві. Э. Сепир и діффузіонізм. Дифузіонізм в США. «культурний ареал» та «антропологічна дифузія». Датська школа К. Біркет-Сміта. Г.Чайлд та його концепція неолітичної революції. Проблеми «культурної дифузії» в працях К.Уіслера. Етноцентризм Д. Кемпбелла. Т. Хейердал та його внесок у етнокультурні дослідження.

Тема 5. Американська культурно-історична школа та ідеї історизму в антропології

Культурно-історичне, соціальне, наукове підґрунтя ідей Ф.Боаса. Основні положення історичної антропології Ф.Боаса. Еволюція наукових поглядів Ф.Боаса та його внесок у формування сучасної культурології. Культурно-антропологічна теорія А. Кребера. Культурний релятивізм М. Херсковіца. Дослідження В.Г. Богораза. Крос-культурний аналіз культурних феноменів Дж.П.Мердока. Ареальні дослідження культури (К. Уіслер). Типологічне (А. Гольденвайзер) и порівняльне (А. Кребер) дослідження цивілізацій. Теорія «вживання в культуру» А. Кребера. Культура як сукупність отриманих та переданих реакцій, звичаїв, технік, ідей та цінностей та відповідної поведінки. Реальна й ціннісна культура. «Патерни», «конфігурації культури», «стиль». Модель культури. Циклічність розвитку. Культурна енергія. Антиєволюціонізм Р. Лоуї. «Біографічний метод» дослідження культури П. Радіна. Культурний релятивізм М. Херсковіца. Культура як «сума поведінки та образу мислення людей, певного суспільства». Процес та стадії інкультурації. Проблема етноцентризму й культурних цінностей. Етнофілософія М. Херсковіца.

Тема 6. Культура у психологічній антропології та етнопсихології. Культурно-психологічні проблеми у працях основоположників психоаналізу – З. Фрейда та К.Г.Юнга. Психологія народів як напрям в дослідженні культур: М.Ларус, Х.Штейнталь. Культурно-психологічні дослідження В.Вунда, Л.Ф.Уорда. Соціально-психологічний напрям в працях Г.Лебона та Г.Тарда. Психоаналітичні дослідження культур Г.Рохейма. Американська етнопсихологічна школа: проблематика праць А.Кардінера, Р.Лінтона, Д.Левінсона, А.Інкельс. Роль концепції історичного пізнання В. Дільтея для напрямку «культура- й-особистість». Теоретичні проблеми в праці «Культура та особистість» Дж. Хонігмана. Кон-фігурації та моделі культури Р.Бенедикт. Особистість і культура у дослідженнях М. Мід, К.Дюбуа. Культурно-історична концепція Л.С.Виготського. Проблеми соціалізації та інкультурації в працях Ф.Ар'еса, Д.Моз. Концепції національного характеру Р.Бенедикт, Г.Кона, К.Дейча, Б.Шейфера. Дослідження нормативно-ціннісних систем К. Клакхоном. Палеопсихологія Б.Поршнева та А. Першица. культура у концепції Е.Фромма та А.Маслоу. Е.Еріксон та стадії життєвого шляху. Психоісторія. Дослідження групових «фантазій» (Л. Демоз). Етнопсихологія США – від модальної особистості до національного

характеру та етнічної ідентичності. «Етнопсихоаналіз» Дж. Деверо и психоаналітичні етюди У. Ла Баре. Основні течії сучасної психоаналітичної антропології.

Тема 7. Функціоналізм та структуралізм в антропології Культура як сукупність функцій. Поняття «функція», «культурний інститут», «потреби людини». Ідеї М.Вебера в культурно-антропологічних дослідженнях. Культура у теоріях Е.Дюркгейма. Теорія дологічного мислення Л. Леві-Брюля. Тотальний антропологізм М. Мосса. Підходи до культури у працях П.Сорокіна. Французька школа «Анналів» та її вплив на розвиток етнології. Функціоналізм Б.Малиновського як метод дослідження культур. Структурно-функціональна теорія А. Редкліфф – Браун. Розвиток ідей функціоналізму в працях Е. Еванса-Причарда. Функціоналізм в інтерпретації Р. Ферса, М. Глакмена, М. Фортеса. Американська структурно-функціональна школа (Р. Мертон, Т. Парсонс). Етнологія Г. Гарфінекля. Ван Геннеп та його внесок у розвиток антропології. Еволюція теорії функціоналізму та практичне застосування в антропології. Функціональний підхід у дослідженні динаміки потреб людини. Семіологія Ф.де Соссюра та її місце в антропологічних науках. Фонологічні дослідження Н.С.Трубецького та Р.Якобсона. М. Марр в історії формування вітчизняної антропології. Структурний аналіз фольклорних текстів В. Я. Проппа. Проблематика досліджень культури М.М.Бахтіна, І.Г.Франк-Каменецького, О.М.Фрейдена. Теорія «поля етнологічного дослідження» Лейденської школи. Ментальність в структурній антропології К. Леві-Строса. Антропологічні та етнологічна проблематика в працях представників тартусько-московської школи. Проблеми інкультурації в когнітивній антропології. Символічна антропологія В. Тернера. Культурна динаміка Е. Ліча. Комунікативні аспекти обрядової практики Я. Ван Геннепа.

Тема 8. Постмодернізм у культурній антропології Поняття модерну та постмодерну: культурний зміст. Іронія, гра та цікавість як принципи постмодерністської естетики (У.Еко) Деконструктивізм та культуркритицизм.. Полікультурність та толерантність як теми постмодерністського дискурсу. Археологія знання» та епістемі М.Фуко. «Соціологіка» Р.Барта та «граматологія» Ж.Дерріди в методології сучасної антропології. Містицизм К. Кастанеди. Британська «культурно-генетична школа». Культура в концепціях І. Маркузе і Ю. Хабермаса. Програми розвитку країн «третього світу» після другої світової війни. Криза позитивістської антропології та початок «лінгвістичного повороту». «Інтерпретативна антропологія» К. Гірца – синтез традицій американської культурної антропології та сучасної герменевтики (Х. Гадамер, П. Рікер), аналітичної філософії мови (Г. Райл, Л. Вітгенштейн), філософії символічних форм (С. Лангер) та літературознавства (К. Берк). Постмодернізм в культурній антропології, формування «критичної антропології». «Антропологія як культурна критика» (Дж. Маркус, М. Фішер, Дж. Клиффорд, Дж. Бун) и «експериментальна етнографія» (М. Агар, Дж. Лофланд, Э. Хьюз, Дж. Ван Маанен), Дискурсивний аспект антропологічного знання та досід усвідомлення «іншої культури».

Розділ 2. Антропологічні виміри культури.

Тема 9. Антропгенез та проблеми походження культури.

Проблема походження людини та її тлумачення.. Сутність історії та проблеми її початку. Історичний підхід до культури та людини. Проблема походження культури: культура та природа. Біогенез, антропогенез, культурогенез. Антропний принцип. Адаптація та еволюція. Культура як форма людського буття у світі. Детермінованість людської історії. Сутність поняття «генеза» щодо культури та людини. Антропогенез, соціогенез, культурогенез. Етногенез та антропогенез. Методи дослідження антропогенезу. Антропологічна специфіка ранніх популяцій людей. Демографічні виміри первісності. Расогенез. Роль мутагенезу в біосфері і в людських популяціях. Фактор соціальної ізоляції. Формування первісної свідомості. Роль мови в процесі походження

людини. Діяльність: визначення та різновиди. Праця як культурна модель. Образотворча діяльність в антропогенезі. Речі та їх роль в формуванні сідомості та культури.

Тема 10. Свідомість як культурний механізм.

Феномен свідомості та його прояви. Механізми мислення. Свідомість в системі життєзабезпечення. Свідоме та несвідоме в житті людини. Історична обумовленість мислення та світосприйняття. Архаїчне, первісне та традиційне мислення. Етнічна свідомість як модель традиційної свідомості. Стандарти традиційного світогляду. Інформаційно-комунікативне середовище первісної, традиційної та сучасної культури. Колективне та індивідуальне в традиційній свідомості. Культура та особистість. Когнітивний стиль. Сенсотип. Образно-символічна та раціональна складова традиційної свідомості. Соціальна та індивідуальна свідомість. Взаємозв'язок думки, слова, дії у архаїчній, традиційній та сучасній культурах. Міжкультурне розмаїття в пізнанні та способі мислення. Образно-чуттєве та раціональне мислення. Міфологічна свідомість: змістовний діапазон поняття. Психофізіологічні основи міфології. Міфологія як світоглядна система. Мови міфу. Семіотична структура міфу. Механізми міфотворчості. Міф як сутність традиційної ментальності.

Тема 11. Соціальна антропологія

Співвідношення теорії суспільства та загальної теорії людини. Тілесність та соціальність людини. Еволюція людини та її соціальної організації. Соціальна організація. Соціальна дія. Співробітництво та толерантність. Феномен агресії. Соціалізація та інкультурація. Навчання та виховання як культурні практики. Соціальна диференціація як процес. соціальна нерівність та її культурне оформлення. Культурні підвалини особистості. Соціальна та культурна ідентичність. Род як спосіб організації життя. Дуальність як принцип організації суспільства. Структури родства. Феномен дитинства. Ініціації. Вік та стать в соціокультурних вимірах. Шлюб як культурний феномен. Влада в соціокультурних формах. Власність та варіанти її усвідомлення. Класифікація суспільств за способами господарювання. Розподіл та обмін. Акультурація. Культурний шок. Конфлікт: соціальне підґрунтя та культурні наслідки. Десоціалізація і ресоціалізація. Маргінальність в культурі та соціумі.

Тема 12. Символічні форми культури та їх регулятивні функції

Культура як система значень. Основні поняття семіотики. Символіческие системи в культурі. Трансформація увлень в знаки та символи. Формування символічних об'єктів. Символи соціальних груп. Соціальний символізм простору та часу. Функціональний і структурний зміст культурного символізму. Культурний порядок та його форми. Священне та профанне. Повсякденна культура. Свято в культурі. Норми та цінності. Типи норм і цінностей. Норми як система дозволів та заборон. Моральні норми та їх функції. Культурні норми. Культурні цінності. Культурологічні (антропологічні) характеристики культурних цінностей. Культурні цінності як квінессенція соціального досвіду. Табу. Досвід як цінність. Традиція: сутність та функції.

Тема 13. Традиційна культура

Традиційне суспільство, традиційна культура. Історичні, соціальні, психологічні аспекти функціонування традиційної культури. Виробнича культура традиційних суспільств. Культура життєзабезпечення: зміст, форми. Соціонормативні складові традиційної культури. Традиційна гуманітарна культура. Гендерні та вікові аспекти традиційної культури. Культурні моделі сексуальних стосунків. Релігія в традиційній культурі. Морально-правові аспекти традиційного способу буття. Естетичні уподобання та мистецькі канони в традиційних суспільствах. Пізнавальна складова системи життєзабезпечення етносів. Єдність символічного і прагматичного у традиційних виробничих технологіях.

Тема 14. Антропологія комунікацій

Комунікація в функціонуванні культур. Внутрішні та зовнішні детермінанти комунікативних процесів. Види комунікацій. Комунікативні норми. Історія як комунікативний процес. Рівні та результативність комунікацій. Значення вербальної комунікації в культурі. Мова та культура. Концепції походження мови. Мова як формальна система. Мова як інстинкт. Функції мови у забезпеченні життєдіяльності людини. Загальна характеристика невербальної комунікації. Поведінка та її різновиди. Мова тілесності. Етикет та його походження. Кінесіка, проксемика, соматика та їх культурні функції. Ритуал в системі культури. Ритуал та міф як комунікативні моделі. Комунікативні аспекти жертвопринесення. Даріння та дарообмін. Сутнісні риси ритуальної поведінки. Ритуал як культурний текст. Звичай в системі комунікацій. Комунікативні стереотипи. Магія та релігія. Свтогляд як реалізація свідомості. Розмаїття етнокультурно обумовлених форм спілкування. Стили спілкування. Західний та азійський типи комунікації. Інтерпретація комунікації в символічному інтеракціонізмі Дж. Г. Міда. Міжкультурні комунікації.

2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1 Теоретичні основи культурної антропології						
Тема 1. Формування теоретичних основ культурної антропології		1				4
Тема 2. Теорія еволюціонізму та еволюціоністські концепції в антропологічних дослідженнях.		2	2			4
Тема 3. Біологічний напрям у дослідженні культур		1	2			4
Тема 4. Дифузійонізм в антропологічних науках.		2	2			4
Тема 5. Американська культурно-історична школа та ідеї історизму в антропології		2	2			4
Тема 6. Культура у психологічній антропології та етнопсихології		2	2			4
Тема 7. Функціоналізм та структуралізм в культурній антропології		2	2			8
Тема 8. Постмодернізм у культурній антропології.		2	2			4
		14	6			36

Розділ 2. Антропологічні виміри культури.					
Тема 9. Антропгенез та проблеми походження культури.		1	2		4
Тема 10. Свідомість як культурний механізм.		1			4
Тема 11. Соціальна антропологія		2	2		8
Тема 12. Символічні форми культури та їх регулятивні функції		2	2		4
Тема 13. Традиційна культура.		2	2		8
Тема 14. Антропологія комунікацій.		2	2		8
		10	6		36
	120	24	24		72

3.

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціобіологічні основи сучасних концепцій людини	4
2	Культурні порядки та їх забезпечення.	4
3	Дар та віддяка та їх проєкції в культурі.	4
4	Родство як культурна система.	4
5	Антропологічні виміри культури.	4
6	Соціальний досвід та його культурні форми.	4
	Разом	24

4. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання першоджерел та наукової літератури	60
2	Написання контрольної роботи на завдану тему	12
	Разом	72

5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

з курсу «Культурна антропологія» не передбачається

Питання до контрольної роботи з курсу «Культурна антропологія»

1. Відмінності між культурною, філософською, соціальною та біологічною антропологією.
2. Проблема походження людини в культурній антропології.
3. Е. Тейлор і теорія анімізму. Критика теорії анімізму Р. Маррета («Преанімістична релігія»).

4. Психоаналітичне напрям в дослідженні культури. Теорії З. Фрейда і К. Г. Юнга.
5. Теорія культурних (соціальних) інститутів у функціональному підході до вивчення культури.
6. Теорія «міметичного насильства». Р. Жирар.
7. Насильство і священне. Теорія жертвопринесення у Р. Жирара.
8. Особливості первісного мислення. Л. Леві-Брюль.
9. Розмежування дарів в теорії М. Енаффа. Ознаки ритуальних дару.
10. Обряди «кула» і «потlach» і їх значення для культурної антропології.
11. Дар, обмін і визнання в теорії М. Енаффа.
12. Структурний аналіз міфу. К. Леві-Стросс.

7.

Методи контролю

Поточний контроль

- Оцінка знань студентів за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем.
- Оцінка за виконання практичних завдань
- Експрес-тестування за ключовими аспектами тем курсу.

Підсумковий контроль (залік)

Перевірка розуміння студентами теоретичного та практичного програмного матеріалу в цілому, здатність творчо використовувати накопиченні знання та вміння.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання														Контрольна робота	Разом	Залік	Сума		
Відвідування		Розділ I								Розділ II									
Л	С	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6				
5	5	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	2	2	2	2	10	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Дворівнева шкала оцінювання
	зараховано

9. Рек

11. Рекомендована література

Основна література

1. Дельєж Р. Нариси з історії антропології. Школи. Автори. Теорії. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – 287
2. Мельник В. М. Нариси з теорії соціокультурної антропології.. — Вінниця: Вінницька міська друкарня, 2015. — 552 с.
3. Основи культурології: Навч. посіб. / За ред. Л.О. Сандюк та Н.В. Щубелки. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 400 с.
4. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. – К. : Либідь, 2001. – 360 с.
5. Сегеда С. П. Антропологія : навчальний посібник / Сергій Петрович Сегеда. – К. : Либідь, 2001. – 336 с.
6. Сегеда С. У пошуках предків. Антропологічна та етнічна історія України.. – К. : Наш час, 2012. – 432 с. – (Серія «Невідома Україна»).
7. Ситник О. Культурна антропологія: походження людини і суспільства : навчальний посібник / Олександр Ситник. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 180 с.
8. Тиводар М. Етнологія: Навч. посібн / М. Тиводар. – Львів: Світ, 2004. – 624 с.
9. Шкляр Л.Е. Етнос і соціум. – К., 1993.
10. Етнографія України. – Львів, 1994.

Додаткова література:

1. Багацький В. В. Культурологія : історія і теорія світової культури ХХ ст. / В. В. Багацький, Л. І. Кормич. – К. : Кондор, 2004. – 302 с.
2. Глосарій з навчальної дисципліни "Культурологія" / укл. І. В. Малець, Т. Є. Гетало, Н. Д. Пальм. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 144 с
3. Залізник Л. Нариси стародавньої історії України. – К., 1994
4. Колодний А. М. Феномен релігії: природа, структура, функціональність, тенденції, стан. – Львів, 1996. Надольська В. В. Етнологія : термінологічно-понятійний довід. - Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, іст. ф-т. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту м. Лесі Українки, 2009. – 242 с.
5. Липа Ю. Призначення України. – Нью-Йорк, 1953.
6. Макарчук С. А., Турій О. Ю. Український етнос: Історичний розвиток. – Львів, 1990.
7. Нельга О. В. Теорія етносу: Курс лекцій. – К., 1997.
8. Петров В. Походження українського народу. – К., 1992.
9. Сміт Е. Національна ідентичність. – К., 1994.
10. Степико М. Буття етносу: Витоки, сучасність, перспективи. – К., 1998.
11. Попович М. Національна культура. Культура націй. – К., 1994.
12. Филипович Л. Етнологія релігії. Теоретичні проблеми, вітчизняна традиція осмислення. – К., 2000.
13. Етнос і соціум / Попов Б. В. та ін. – К., 1993.

14. Auge Marc. An Anthropology for Contemporaneous Worlds. – Stanford: Stanford University Press, 1999. – 146 p.
15. . Barnard Alan. History and Theory in Anthropology. – Cambridge: Cambridge University Press, 2000. – 244 p.
16. Benedict R. Patterns of Culture. — Boston-New York: Houghton, Mifflin and Company, 1934. — 260 p.
17. Clifford J., Marcus G. (eds.). Writing Culture: The poetics and Politics of Ethnography. Berkeley: University of California Press, 1986.
18. George E. Marcus, Michael M.J. Fisher. Anthropology as Cultural Critique. Second Edition. – Chicago: Chicago University Press, 1999. – 200 p.
19. Weeden L. Conceptualizing Culture: Possibilities for Political Science // American Political Science Review. 2002. Vol. 96. N 4. P. 713–728
20. Weeden L. Beyond the Crusades: Why Samuel Huntington (and Bin Ladin) are Wrong (2004) // ITEMS. SOCIAL SCIENCE RESEARCH COUNCIL. - New York Vol. 4. No 2-3, 2003. – P. 1-6.
21. Welsch W. Transculturality: The Puzzling Form of Cultures Today / Welsch W. Spaces of Culture: City, Nation, World / Ed. M. Featherstone and S. Lash. — L., 1999. — P. 194-213.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції

1. The University of Iowa Libraries' guide to Cultural studies resources
<http://www.lib.uiowa.edu/>
2. International Association for Communication and Cultural Research (IAMCR):
<http://www.humfak.auc.dk>
3. American Anthropological Association (AAA) <http://www.aaanet.org/>
4. Encyclopedia of Religion (Mircea Eliade) <http://www.religion.ru>